

nemo je zrl predse in mislil, težko mislil. Kakor da ne bi verjel, prijel je še jedenkrat dnevnik v roke in dolgo gledal na 28. september, stopil je s knjigo v roki k oknu in zamišljeno gledal na ulico, ura je odbila baš polnoči.

»Kako lepa noč! Kako razliva ščip svojo bledo luč po visokih stenah, da se leskečejo okna. — Lepa mesečna noč! — Ali ni bila tudi takrat mesečina, kakor pravi Edlingov tožitelj?« Urno stopi dr. Kreslin od okna in privije zopet svetilko, s tresočo roko odpre zopet dnevnik, 28. september nima označene izpremembe meseca, pač pa 27. A kaj? Mlaj 27. septembra ob 11 uri 35 min. zvečer. Mlademu odvetniku se posveti v glavi, veselo vsklikne:

»Obtožba pravi, da je bila mesečina isti večer, ko je umoril grof Edling svojo teto, a tu vidim črno na belem, da je bil istega tedna mlaj in ne polna luna, torej da ni bilo nikake mesečine!«

Iz nekdanjih dnij.

(Spisal J. O.)

5. Moj prijatelj Tonček.

I.

Prišla je vendar ona nedelja, ko so nam gospod oznanili z lece, da se zaključí prihodnji torek šola. Koliko veselje mej otroci! Zlasti veseli so pričakovali tistega dneva oni, ki so to leto zadnjič trgali hlače ob šolske klopi. Mej temi je bil tudi sosedov Tonček, s katerim sem največ občeval v prvih letih. Skupaj sva hodila v šolo, skupaj se igrala, sploh nisva mogla biti drug brez drugoga.

Tisti torek torej sva tudi skupaj korakala proti šolskemu poslopju. Oba sva bila praznje oblečena. No, saj je ta dan za učence res nekak praznik.

»Lahko si vesel«, začnem, »ko ne boš več hodil v šolo; a jaz bom moral še celo leto.«

»Saj rad hodiš, — ali ne?«

»Dosedaj sem rad, ko sva hodila skupaj, a zanaprej bom sam!«

»E, boš pa po šoli k meni prihajal tja na Ravne in v Pasjo reber, bova skupaj pasla jančke.«

»Kaj praviš — jančke? Saj jih nimate pri vas!«

»Nimamo jih ne, saj tudi ovac nimamo. A poslušaj, kaj so mi pravili oče sinoči. Rekli so, da so se zmenili z županom, da bom jaz zanaprej pasel vaše jančke, ko ne bom hodil več v šolo. Ovčar ima preveč sitnosti ž njimi. Vidiš, za malega ovčarja bom. Oni bo pasel samo ovce, jaz pa jančke. Oh jančke, tiste lepe, majhne!«

Od veselja kar poskoči, prime me za roko in reče:

»Kaj ne, da me obiščeš večkrat na paši?«

»Prav rad, a kaj, ko bom moral še v šolo!«

»Saj je ne bo sedaj do sv. Mihela. Takrat nekako se šele začne.«

»O, potem pa bova lahko skupaj pasla.«

V tem pogovoru se približava šoli. Hrup skozi okna naji je na to opomnil. Šla sva noter. Na povelje gospoda učitelja gremo paroma v cerkev, jednako tudi po sveti maši nazaj v šolsko sobo. Tu smo bili nekateri pohvaljeni in dobili iz rok g. župnika mične knjižice. A mene ni vse skupaj tako zanimalo, kakor druga leta. Sosedov Tonček — mali ovčar — in jančki, to mi je vedno rojilo po glavi.

Ko pridem domov, spravim knjige v očetovo omaro, češ, tu čakajte sv. Mihela, ko se zopet prične šola. Tonček gre naravnost k županu, da zve natančneje, kako in kaj. Takoj drugi dan je pričel svojo službo. Obiskoval sem ga na paši skoro slednji dan. Mnogo veselja sva imela z jančki, a vse to je trajalo le nekaj tednov. Kdo bi si bil mislil! . . . .

II.

Bilo je na dan pred Marijo Snežnico. Zjutraj mi naročé oče, naj ne hodim na pašnik, ampak naj grem ž njimi v gozd napravljat palic za vitre. Nenavadno soparično je bilo oni dan. Solnce je pripekalo tako, kakor bi hotelo vse požgati. Najmanjša sapica ni popihala, da bi vsaj nekoliko ohladila vroče čelo, raz katero mi je neprenehoma tekel pot.

»Težko, da se danes kar tako prevleče«, rekó oče. »Ta soparica in pripekanje solnca ne pomenja dobrega.«

Niso se motili. Kmalu se začnó vzdigovati izza Nanosa oblaki. Čim dalje višje so se dvigali in čim dalje temnejši so postajali. Ni trajalo dolgo, da se je zaslišal iz daljave grom.

»Pojdi, Jakob,« rekó oče. »Do doma imava dobršen kos pota, a nevihta se vedno bliža. Pod Nanosom je že vse temno. To pada! In kako šumi! Gotovo gre toča. Ubogi ljudje!«

Takoj odrineva proti domu. Hodila sva hitro, no jaz sem moral celó teči, kajti moji koraki in očetovi, to ni, da bi se moglo primerjati. A kljubu temu, da sva jo ubirala, ujela je naji ploha. Vsa mokra komaj prisopihava do košate lipe ob poti.

»Ostaniva tukaj, dokler se kaj ne izpreleti. Bog se nas usmili! tako pada, kot bi šlo za stavo.«

To rekši naslonijo se oče na deblo, in jaz se stisnem k njim. Kar tresel sem se. Kaj ploha, ta naj bi že lila, a blisk in grom — to je bilo nekaj, česar sem se najbolj bal svoje dni. Nekaj časa tako ždiva, kar se hipoma zabliska — o Bog, kar vid mi je vzelo — in nato zagrmi, da se vse potrese.

»Sveto sladko Ime«, vzdihnejo oče in skočijo od debla. »Treščilo je, prav blizu je udarila strela. Na ono stran ob železnici je letela, prav dobro sem jo videl. Hitiva domov — kdo vé, kaj se je zgodilo.«

Takoj zapustiva zavetišče, slabo streho, kajti vkljub vejam in listju košate lipe sva bila mokra do niti. No, saj je tudi lilo, da se Bogu smili. K sreči se je kmalu preletelo. Ko sva dospela domov, začelo se je že svetiti na oni strani, kjer je bilo v začetku najhuje, od koder se je privalil pogubonosni oblak.

III.

Doma se takoj preoblečeva in sedeva k mizi, kjer je naji čakala slastna južina. A komaj se oče pokrižajo, da bi molili po svoji navadi naprej »Oče naš«, kar zaslišiva pri sosedu skozi okno grozen krik in jok.

Takoj skočimo vsi iz hiše k sosedu. Kak prizor tu! V veži drži vaški ovčar Tončka, malega ovčarja, ki je pasel jančke, — mrtvega. Mož povprašuje, kam naj ga položi, a oče in mati vsa prestrašena komaj ihtita in, kakor bi ne čula ničesar, povprašujeta zopet in zopet, kaj se je zgodilo.

»I, potolažite se, ljudje Božji. Bog je že tako hotel. Vse vam povem, kako je bilo.« To rekši udere po sili v sobo in položi dečka na posteljo.

Vsi mu sledimo skozi vrata. Kmalu je bila soba natlačena, kajti ljudje so vedno prihajali, ko so čuli silno ihtenje.

Domači se ne dajo potolažiti.

»Bila je že božja volja«, začne ovčar. Nič ne pomaga, fant je mrtev. Pasel je svoje jančke na ‚Griču‘ prav tik železnice. Jaz sem bil pa s svojo drobnico na drugi strani, nekoliko višje, — na ‚Migovniku‘. Približala se je nevihta. »No,« sem si mislil — in menda Tonček tudi — »to bo kmalu minilo. Zlilo se bo jedenkrat prav dobro, pa bo.« Dežnike sva imela oba. Pustil sem torej živino na miru, kajti staje so daleč od ‚Migovnika‘, kakor veste, na dom pa ni bilo misliti. Kar se zabliška — o strah in groza! toliko da se nisem zvrnil po tleh — in počí! Sprva sem mislil, da je treščilo v brzojavni drog. Takoj grem gledat. A ko pridem bliže, oh, kaj vidim! Ne daleč od brzojava je ležal Tonček in sedem jančkov na tleh. Takoj sem vedel, kaj se je zgodilo. Pograbilim fanta in ga začnem tresti, da bi ga obudil. A bilo je vse zastoj. Zadenem ga na ramo in ga nesem domov. In sedaj leži tu, a le truplo njegovo. Duh njegov se že veseli mej angeljci. Saj je bil tudi deček pobožen in priden. Vsi smo ga radi imeli.«

»Da, res, vsi,« odvrnejo poslušalci. Domači in sorodniki pa vnovič zaženó jok. Nobeno oko ni sedaj ostalo suho.

»Saj pravim, ta železnica nam ni prinesla še nikoli nič dobrega. Da ni bilo onega ‚telegrafa‘, ne bi se bila zgodila taka nesreča«, pravi stari Mazgon.

»E, je že moralo tako biti. Kaj hočemo — tako mu je bilo usojeno!« modruje Lemovka.

»Nikakor, Bog ga je vzela k sebi in on že vé, kaj dela. Saj pravijo, da še las ne pade z glave brez njegove volje,« zavrnejo sosed.

Ko se poleže prvi hrup, gre nekaj možkih na pašnik gledat, čigavi jančki so pobiti, da jih odnesó domov. Tudi ovčar se vrne k drobnici.

Tončka preoblečejo in ga položé na mrtvaški oder. Kako lepo ga je bilo gledati! Usta je imel na smeh, v rokah je držal sveto razpelo in šopek cvetlic. Bil je kakor pravi angeljček. Od strele ni bil nič poškodovan, le na sencu je imel črno liso in lase nekoliko osmojene.

* * *

Drugi dan je bil pogreb. Bil je lep poletni dan, 5. avgusta, god Marije Snežnice. Ta dan obhaja Slavinska duhovnija velik praznik. Leta 1855. je

namreč razsajala tod huda kolera, in pobožni farani so se obrnili do Marije Device in se ji zaobljubili, da bodo praznovali ta dan z vso svečanostjo, če poneha kolera. To se je tudi zgodilo, in farani spolnujejo vestno vsako leto svojo obljubo.

Kaj ginljiv je bil sprevod. V lepo belo krsto, katero je bil sam župan naročil, položili so Tončka in jo obložili z venci. Pred krsto smo korakali učenci z gospodom učiteljem, za nami pa so peli gospod župnik žalostni »Miserere.« Zadej se je čulo tužno ihtenje starišev in sorodnikov. Občno žalost so povečali otožno doneči zvonovi. Ko prinesó mrliča iz cerkve in zagrmi črna prst na krsto, zaženó vsi glasen jok, da se razlega daleč na okoli.

Gospod župnik počakajo, da zasujejo mrliča, nato pomolijo nekoliko zanj in za vse na onem pokopališču pokopane. Potem se obrnejo proti starišem, sestram, bratom in nam rekoč:

»Potolazite se in ne plakajte. Gospodova pota so nerazumljiva. On je tako hotel. Bodite prepričani, da se veseli Tonček sedaj gori nad nami in da prosi ondi za nas. Jaz sem ga dobro poznal. — Umrl je kot pastirček in dal je kakor dobri pastir, naš Zveličar, življenje za svoje ovce — za svoje jančke. Pokopan je na današnji dan, na praznik Marijin, katero je v svojem življenju častil tako zaupno. — In vi, tovariši njegovi, posnemajte ga, bodite pridni in pobožni, da se združite ž njim kdaj v onem življenju.«

V saboto popoldne.

(Spisal F. Štrukelj.)

Vedno je imel Florijanov stric Martin rad otroke okrog sebe, samo jedenkrat v tednu je vse od sebe odgnal, to je bilo ob sabotah popoldne, kadar se je bril.

Pa so ga včasih nagajivci prosili, češ, saj bomo tiho, kakor bi bili mutasti, in mirni kakor svetniki na altarju, toda stric Martin ni pustil nobenega v svojo sobo. Iz izkušnje je vedel, kako težko se je obriti, če so v obližju otroci.

Ono leto je namreč Martina zob bolel, potem je pa otekel po desni strani lica, da je bilo joj. Seveda se tak ne smé briti, ker bi bil lahko otekline zamočil, potem bi mu pa ostala za vedno. Tri tedne se torej Martin ni obril. V tem času je pa brada že precej zrastle, in Florijanka je Martina že dražila, če mu hoče brado splesti.

»V saboto bom poskusil, nič ne bo treba spletati«, odrezal se je Martin ter se potipal po licih, ki so že skoró do cela splahnela.

Sabota je prišla. Ej, to so bile priprave, predno se je Martin »pomladil!« Jožek, Nežika in Nacek — vsi trije so imeli dovolj opraviti, da so mu nanесли vsega potrebnega. (Takrat so zadnjič videli, kako se Martin brije.)

Vrč vode, skledico kropa, milo, ogledalo, brisačo, potem dve stari knjigi za podlago — vse to je potreboval stric Martin, kadar se je bril. Ko je